

KONFERENSIYALAR.COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

O'ZBEKISTON – 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA'LIM ISTIQBOLLARI

**VI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA MATERIALLARI**

SENTYABR, 2025-YIL

O‘ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM ISTIQBOLLARI

**VI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2025-yil, sentyabr

TOSHKENT-2025

ISBN 978-9910-09-297-8

O'ZBEKISTON – 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA'LIM ISTIQBOLLARI. VI Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. – Toshkent: Scienceproblems team, 2025. – 69 bet.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2025-yil, 8-sentyabr

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur nashrda "O'zbekiston — 2030: innovatsiya, fan va ta'lim istiqbollari" nomli VI Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi doirasida taqdim etilgan ilmiy maqolalar to'plami jamlangan. Unda O'zbekistonning turli oliy ta'lim va ilmiy-tadqiqot muassasalari, tarmoq tashkilotlari, mustaqil tadqiqotchilar tomonidan taqdim etilgan ijtimoiy-gumanitar, iqtisodiyot, huquq, biologiya, tibbiyot va boshqa sohalarga oid maqolalar kiritilgan. Maqolalarda ilm-fanning zamonaviy yo'nalishlari, innovatsion texnologiyalar, ta'lim islohotlari hamda barqaror taraqqiyotga oid masalalar muhokama qilingan. To'plam akademik izlanishlar, amaliy tajribalar va ilmiy xulosalarni birlashtirgan holda, fanlararo integratsiyani chuqurlashtirish va ilmiy hamkorlikni kuchaytirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsiya, fan va ta'lim, O'zbekiston 2030, barqaror rivojlanish, ilmiy izlanishlar, fanlararo integratsiya, ilmiy hamkorlik, texnologik taraqqiyot, zamonaviy ta'lim.

ISBN 978-9910-09-297-8

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2025-yil

© Mualliflar jamoasi, 2025-yil

MUNDARIJA

QISHLOQ XO'JALIGI FANLARI

Normatov Yodgor, Baxodirov Zafar, Tursunov Shodmon

MAPPING TYPICAL IRRIGATED SEROZEM SOILS BASED ON SLOPE LEVEL INDICATORS
USING GIS TECHNOLOGIES 5-8

TARIX FANLARI

Xusanov Ximmat

BUYUK BRITANIYA PROTEKTORATI – MISR BIRINCHI JAHON URUSHI YILLARIDA 9-11

Kholmatov Shukurillo

ANALYSIS OF RESEARCH ON THE HISTORY OF THE ARAB CALIPHATE OCCUPATION OF
CENTRAL ASIA (BASED ON ENGLISH-LANGUAGE RESEARCH)..... 12-17

IQTISODIYOT FANLARI

Ergasheva Parizoda

IMPLEMENTATION CHALLENGES OF FINANCIAL INFORMATION SYSTEMS IN DEVELOPING
COUNTRIES 18-26

Yuldashev Baxtiyor

MOLIYALASHTIRISH TIZIMINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ASOSIDA ERKIN IQTISODIY
ZONALARNING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH 27-30

FILOLOGIYA FANLARI

Zokirova Shaxzoda

TELEVIDENIYE – JAMOAT MULOQOTI MAYDONI SIFATIDA: RITORIK TAHLIL 31-33

YURIDIK FANLARI

Qayumberdiyeva Dildora

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA MEDIATSIYA TO'G'RISIDAGI QONUNCHILIKNI
TAKOMILLASHTIRISH 34-38

PEDAGOGIKA FANLARI

G'aniyev Shaxzod

TARIX O'QITUVCHILARINI TAYYORLASHDA RAQAMLI METODIK QO'LLANMALARNI ISHLAB
CHIQUISH VA SINOVDAN O'TKAZISH 39-44

Ahmedova Nargiza, Maxmudov Dilshod

SUN'IY INTELLEKT VA TA'LIM INTEGRATSIYASI: IMKONIYATLAR VA ISTIQBOLLAR 45-48

Khazratova Zukhra

THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN PROMOTING AUTONOMY LEARNING 49-51

Kumush Xamrakulova

OILA VA MAKTAB INTEGRATSIYASI ORQALI O'QUVCHILARDA MUSTAQIL TA'LIM
KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH 52-57

TIBBIYOT FANLARI

Nurmamatova Nigina

DEMENSIYA PROFILAKTIKASIDA ZAMONAVIY PSIXOTERAPEVTIK YONDASHUVLAR VA
INNOVATSION TERAPIYA IMKONIYATLARI: O'ZBEKISTON SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA
ISTIQBOLLAR 58-60

Темирова Умидахон

НОВЫЕ ВЗГЛЯДЫ НА ДИСМЕНОРЕЮ: ОБЛЕГЧЕНИЕ БОЛИ ПУТЕМ ЗАКРЫТИЯ
ДЕФИЦИТОВ ОРГАНИЗМА 61-63

Solijonova Asalbonu

АТОПИК DERMATIT TARIXI VA OZIQ-OVQAT ALLERGIYASI BILAN BOG'LIQLIGI 64-68

TIBBIYOT FANLARI

DEMENSIYA PROFILAKTIKASIDA ZAMONAVIY PSIXOTERAPEVTIK YONDASHUVLAR VA INNOVATSION TERAPIYA IMKONIYATLARI: O'ZBEKISTON SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA ISTIQBOLLAR

Nurmamatova Nigina Doniyorovna

Buxoro davlat tibbiyot instituti Psixiatriya yo'nalishi tayanch doktoranti

E-mail: niginanurmamatova8@gmail.com

Tel: +998 50 508 08 34

Buxoro, O'zbekiston

Annotatsiya. Ushbu maqolada demensiya profilaktikasida zamonaviy psixoterapevtik yondashuvlar va innovatsion terapiya imkoniyatlari tahlil qilinadi. Kognitiv-behavioral terapiya, ehtiyotkorlik asosidagi yondashuvlar hamda ijtimoiy dasturlar orqali demensiya xavfini kamaytirish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, virtual reallik (VR), neyrofeedback, telepsixiatriya va sun'iy intellekt asosidagi texnologiyalarning ahamiyati yoritiladi. O'zbekiston sog'liqni saqlash tizimida ushbu usullarni joriy etish istiqbollari muhokama qilinadi. Maqola ilmiy manbalar asosida yozilgan bo'lib, demensiya profilaktikasiga kompleks yondashuv zarurligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: demensiya, psixoterapiya, innovatsion terapiya, profilaktika, O'zbekiston, sog'liqni saqlash.

MODERN PSYCHOTHERAPEUTIC APPROACHES AND INNOVATIVE THERAPY OPPORTUNITIES IN DEMENTIA PREVENTION: PROSPECTS IN THE HEALTHCARE SYSTEM OF UZBEKISTAN

Nurmamatova Nigina Doniyorovna

Doctoral student of the department of Psychiatry, Bukhara State Medical Institute

Bukhara, Uzbekistan

Annotation. This article analyzes modern psychotherapeutic approaches and innovative therapy opportunities in dementia prevention. The possibilities of reducing the risk of dementia through cognitive-behavioral therapy, mindfulness-based approaches, and social programs are considered. The importance of technologies based on virtual reality (VR), neurofeedback, telepsychiatry, and artificial intelligence is also highlighted. The prospects for introducing these methods in the healthcare system of Uzbekistan are discussed. The article is based on scientific sources and shows the need for a comprehensive approach to dementia prevention.

Key words: dementia, psychotherapy, innovative therapy, prevention, Uzbekistan, healthcare.

Kirish: Demensiya bugungi kunda dunyo miqyosida eng tez o'sib borayotgan kasalliklardan biri hisoblanadi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSS) ma'lumotlariga ko'ra, 2023-yilda dunyo bo'yicha 55 milliondan ortiq inson demensiya bilan yashagan va har yili 10 milliondan ziyod yangi holatlar aniqlanmoqda [1; 5-6-bet]. Prognozlarga ko'ra, 2050-yilga borib bu ko'rsatkich 139 millionga yetishi mumkin [1; 7-bet]. Kasallikning eng ko'p uchraydigan turi – Alzgeymer kasalligi bo'lib, u barcha demensiya holatlarining 60–70 foizini tashkil etadi [2; 415-bet].

Demensiya nafaqat bemorlar hayot sifatini pasaytiradi, balki oilaviy munosabatlar, iqtisodiy barqarorlik va sog'liqni saqlash tizimiga ham katta yuk tushiradi. Global miqyosda

demensiya bilan bog'liq iqtisodiy xarajatlar yiliga 1 trillion AQSh dollaridan oshgan [2; 416-bet].

O'zbekistonda aholining qarishi, urbanizatsiya va turmush tarzidagi o'zgarishlar sababli demensiya bilan bog'liq muammolar tobora dolzarb bo'lib bormoqda [9; 4-bet]. Shu sababli, kasallikni erta aniqlash, uning rivojlanishini sekinlashtirish va profilaktik yondashuvlarni joriy etish muhim vazifalardan biridir.

Profilaktikaning asosiy yo'nalishlari orasida psixoterapevtik va innovatsion yondashuvlar alohida o'rin tutadi. Zamonaviy psixoterapiya metodlari (kognitiv-behavioral terapiya, mindfulness, ijtimoiy dasturlar) nafaqat ruhiy salomatlikni mustahkamlash, balki kognitiv funksiyalarni qo'llab-quvvatlash orqali demensiya xavfini kamaytirishga xizmat qiladi [3; 45-50-bet, 4; 764-766-bet]. Shu bilan birga, innovatsion texnologiyalar — virtual reallik, neyrofeedback, telepsixiatriya — profilaktika jarayonini samarali qilishda muhim rol o'ynaydi [5; 2-3-bet, 6; 229-bet].

Adabiyotlar sharhi: JSST demensiyaning global sog'liqni saqlash tizimi uchun ustuvor muammo sifatida e'tirof etib, 2017-yilda "Global action plan on the public health response to dementia" hujjatini qabul qilgan [1; 8-10-bet]. Ushbu hujjatda demensiyaning erta diagnostikasi, profilaktik choralari va innovatsion yondashuvlarni tatbiq etishning ahamiyati ta'kidlanadi. Lancet Commission (2020) ma'lumotlariga ko'ra, demensiya rivojlanishining 12 ta asosiy xavf omili mavjud: past ta'lim darajasi, eshitish qobiliyatining pasayishi, chekish, depressiya, jismoniy faollik yetishmasligi, ijtimoiy izolyatsiya, gipertenziya, diabet va boshqalar. Ushbu omillarni kamaytirish demensiya rivojlanishini 40 foizgacha oldini olishi mumkin [2; 418-bet].

Psixoterapevtik yondashuvlardan kognitiv-behavioral terapiya depressiya va tashvishni kamaytirishda [3; 50-55-bet], mindfulness stressni nazorat qilishda [4; 768-bet], ijtimoiy dasturlar esa izolyatsiyani bartaraf etishda samarali natijalar beradi. Innovatsion texnologiyalar orasida VR, neyrofeedback, telepsixiatriya va sun'iy intellekt yechimlari alohida o'rin tutadi [5; 5-bet, 6; 230-235-bet, 7; 446-bet].

Zamonaviy psixoterapevtik yondashuvlar

Kognitiv-behavioral terapiya (KBT): salbiy fikrlash uslublarini o'zgartirish, stressni kamaytirish va ijtimoiy faoliyatni oshirish orqali demensiya xavfini kamaytiradi [3; 51-bet].

Mindfulness asosidagi terapiya: stressni kamaytiradi, uyquni yaxshilaydi va neyroplastiklikni kuchaytiradi [4; 769-bet].

Ijtimoiy dasturlar: guruh psixoterapiyasi va qo'llab-quvvatlash mashg'ulotlari ijtimoiy izolyatsiyani bartaraf etadi [5; 6-bet].

Innovatsion terapiya imkoniyatlari

Virtual reallik (VR): fazoviy xotira va diqqatni mashq qilish imkonini beradi [5; 6-7-bet].

Neyrofeedback: miya faoliyatini kuzatish va tartibga solish orqali kognitiv jarayonlarni mustahkamlaydi [6; 233-bet].

Telepsixiatriya: masofaviy maslahatlar orqali psixologik xizmatlarni kengaytiradi [7; 448-bet].

Sun'iy intellekt va mobil ilovalar: erta ogohlantirish tizimlari va kognitiv mashqlarni avtomatlashtirish imkonini beradi [6; 234-236-bet].

O'zbekiston sog'liqni saqlash tizimida istiqbollar: O'zbekistonda demensiyaning erta aniqlash uchun skrining dasturlari joriy etilishi zarur. Psixoterapevtik xizmatlarni kengaytirish, innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish, mutaxassislar tayyorlash va ilmiy tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlash dolzarbdir [8; 127-130-bet, 9; 5-8-bet]. Davlat siyosati va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash dasturlari demensiya bilan yashovchi bemorlar va ularning oilalariga katta yordam beradi.

Muhokama: Psixoterapevtik va innovatsion yondashuvlarning birgalikda qo'llanishi demensiya profilaktikasida kompleks yondashuvni shakllantiradi. Bu esa sog'liqni saqlash tizimi samaradorligini oshiradi, aholining farovonligi va ijtimoiy barqarorlikka ijobiy ta'sir ko'rsatadi [1; 11-bet, 2; 420-bet].

Xulosa: Demensiya profilaktikasida psixoterapevtik va innovatsion yondashuvlarni integratsiya qilish zamonaviy tibbiyotning eng istiqbolli yo'nalishlaridan biridir. O'zbekistonda bu usullarni milliy strategiyalar, davlat qo'llab-quvvatlovi va xalqaro hamkorlik orqali joriy etish imkoniyatlari mavjud. Bu yondashuvlar mamlakatning "O'zbekiston – 2030" strategik maqsadlariga mos keladi [9; 9-bet].

Adabiyotlar/Литература/References:

1. World Health Organization. Global action plan on the public health response to dementia 2017–2025. Geneva: WHO; 2017.
2. Livingston G, Huntley J, Sommerlad A, et al. Dementia prevention, intervention, and care: 2020 report of the Lancet Commission. The Lancet. 2020;396(10248):413–446.
3. Beck AT. Cognitive therapy and the emotional disorders. New York: International Universities Press; 1976.
4. Khoury B, Lecomte T, Fortin G, et al. Mindfulness-based therapy: A comprehensive meta-analysis. Clinical Psychology Review. 2013;33(6):763–771.
5. Manera V, Ben-Sadoun G, Aalbers T, et al. Serious games in people with Alzheimer's disease, related disorders and frailty. Frontiers in Aging Neuroscience. 2017;9:454.
6. Escolano C, Navarro-Gil M, Garcia-Campayo J, et al. Neurofeedback for cognitive performance: a sham-controlled study. Applied Psychophysiology and Biofeedback. 2014;39(3-4):227–236.
7. Hilty DM, Ferrer DC, Parish MB, et al. The effectiveness of telemental health: a review. Telemedicine and e-Health. 2013;19(6):444–454.
8. Petersen RC, Lopez O, Armstrong MJ, et al. Practice guideline update summary: Mild cognitive impairment. Neurology. 2018;90(3):126–135.
9. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi. Ruhiy salomatlikni mustahkamlash bo'yicha milliy strategiya loyihasi. Toshkent; 2023.

O‘ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM ISTIQBOLLARI

VI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI

2025-yil, 8-sentyabr

Mas’ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

O‘ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM
ISTIQBOLLARI. VI Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi
materiallari. – Toshkent: Scienceproblems team, 2025. – 69 bet.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: Scienceproblems Team

Konferensiya o‘tkazilgan sana: 2025-yil, 8-sentyabr

ISBN 978-9910-09-297-8

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Scienceproblems team, 2025-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2025-yil.